2328-0023/0

26/03/98

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE INSCRIVANT SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME MONUMENT LES FACADES ET TOITURES DE CERTAINS BATIMENTS DE L'ECOLE NORMALE DE BERKENDAEL ET COMME SITE CERTAINES PARTIES DU JARDIN DE CETTE ECOLE SISE RUE BERKENDAEL 70-72 A FOREST.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 7 §6 et 8;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 6 avril 1995 entamant la procédure d'inscription sur la liste de sauvegarde comme monument des façades et toitures de certains bâtiments de l'Ecole Normale de Berkendael et comme site du jardin de cette école sise rue Berkendael 70-72 à Forest;

Considérant que la Communauté française a fait connaître ses observations le 17 juillet 1995 et que celles-ci ne remettent pas en cause la mesure de protection contenue dans l'arrêté du Gouvernement du 6 avril 1995;

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT INSCHRIJVING OP DE BEWAARLIJST ALS MONUMENT VAN DE GEVELS EN BEDAKING VAN BEPAALDE GEBOUWEN VAN DE « ECOLE NORMALE DE BERKENDAEL » EN ALS LANDSCHAP VAN BEPAALDE DELEN VAN DE TUIN VAN DE SCHOOL GELEGEN BERKENDAALSTRAAT 70-72 TE VORST.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 7 §6 en 8;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 6 april 1995 houdende instelling van de procedure tot inschrijving op de bewaarlijst als monument van de gevels en bedaking van bepaalde gebouwen van de « Ecole Normale de Berkendael » en als landschap van de tuin van deze school gelegen Berkendaalstraat 70-72 te Vorst;

Overwegende dat de « Communauté française » haar opmerkingen op 17 juli 1995 heeft kenbaar gemaakt en dat deze de beschermingsmaatregel zoals vervat in het besluit van de Regering van 6 april 1995 niet in vraag stelt;

Considérant que suite aux observations de la Communauté française concernant la vente d'une partie du terrain à la Compagnie Foncière Brugmann-Molière S.A., celle-ci a été notifiée et n'a pas fait de remarques ;

Overwegende dat ten gevolge van de opmerkingen van de « Communauté française » betreffende de verkoop van een deel van het terrein aan de « Compagnie Foncière Brugmann-Molière N.V. », deze op de hoogte werd gesteld en geen opmerkingen heeft gemaakt ;

Sur la proposition du Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

ARRETE :

BESLUIT :

Article 1er - Sont inscrits sur la liste de sauvegarde comme monument les façades et toitures des bâtiments d'origine et de l'aile de 1902 de l'Ecole Normale de Berkendael (à l'exception du garage et de la salle de gymnastique) et comme site de certaines parties du jardin de cette école (à l'exception des pavillons modernes) sise rue Berkendael 70-72 à Forest, connue au cadastre de Forest, 3ème division, section B, 1ère feuille, parcelle n°91 S (partie), en raison de leur intérêt artistique, esthétique, historique et scientifique, précisé dans l'annexe I au présent arrêté.
La délimitation du site est reprise sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Artikel 1 - Worden ingeschreven op de bewaarlijst als monument de gevels en bedaking van de oorspronkelijke gebouwen en van de vleugel uit 1902 van de « Ecole Normale de Berkendael » (met uitzondering van de garage en van de turnzaal) en als landschap van bepaalde delen van de tuin van deze school (met uitzondering van de moderne paviljoenen), gelegen Berkendaalstraat 70-72 te Vorst, bekend ten kadaster te Vorst, 3de afdeling, sectie B, 1ste blad, perceel nr 91 S (deel), wegens hun artistieke, esthetische, historische en wetenschappelijke waarde, zoals nader bepaald in bijlage I gevoegd bij dit besluit.
De afbakening van het landschap wordt aangeduid op het plan in bijlage II bij dit besluit.

Art. 2 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Art. 2 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen is belast met de uitvoering van dit besluit.

Bruxelles, le 26 -03- 1998

Brussel, 26 -03- 1998

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

V.9511

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

Copie certifiée conforme Voor eensluidend verklaard afschrift

Nadine SOUGNÉ

GRBC - Chancellerie BHR - Kanselarij

V.9511

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE INSCRIVANT SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME MONUMENT LES FACADES ET LES TOITURES DE CERTAINS BATIMENTS DE L'ECOLE NORMALE DE BERKENDAEL ET COMME SITE CERTAINES PARTIES DU JARDIN DE CETTE ECOLE SISE RUE BERKENDAEL 70-72 A FOREST.

Réf. cadastrale : 3ème division, section B, 1ère feuille, parcelle n° 91 S.

Description sommaire :

Edifié en 1899 par L. De Rycker, ce bâtiment de style éclectique en forme de T comprend une aile en façade de quatre niveaux sur caves hautes, une tour de cinq niveaux de plan carré couronnée d'un dôme en ardoises et une autre aile, perpendiculaire, de même type que la précédente.
Les façades sont en briques rouges agrémentées de bandeaux cimentés, de pierre bleue et de briques polychromes (damiers ou croix de Saint-André). La partie supérieure de la tour est décorée d'un tympan orné d'un sgraffite en mauvais état et d'écussons aveugles.
L'accès se fait par un porche à encadrement calcaire sous linteau cintré. Toutes les travées sont inscrites dans le renfoncement des différentes façades et se composent de hautes fenêtres rectangulaires à linteaux métalliques.
Des échauguettes couronnent les angles de l'aile principale. A l'origine, elles étaient surmontées de clochetons de style oriental malheureusement supprimés.
A droite, à front de rue, l'aile basse remonte à 1902. Elle est séparée du corps principal par un garage moderne donnant sur une salle de gymnastique de construction récente.
Dans la deuxième moitié du XXème siècle, plusieurs pavillons ont été bâtis dans le jardin et des hôtels de maître situés avenue Brugmann furent occupés.
En 1993, l'Athénée Royal Berkendael ferme définitivement ses portes.
Le site recèle sur un espace relativement restreint une collection d'arbres intéressants. Ainsi, on remarquera la présence de plusieurs Hêtres des bois dont les plus gros exemplaires ont respectivement 3.35 et 3.28m de circonférence.
Malgré de nombreuses modifications suite à l'implantation de pavillons « provisoires », des éléments de l'aménagement d'origine peuvent être distingués. Ainsi, la présence de nombreux arbres centenaires permet de situer un premier aménagement vers la moitié du 19ème siècle, bien avant l'implantation de l'école de « Berkendael ». On remarquera également la présence d'une drève remarquable longeant l'arrière des jardins des bâtiments de l'avenue Brugmann. Celle-ci est composée essentiellement de majestueux marronniers (3.24m, 2.92m, 2.85m, 2.42m, 2.38m, 2.14m,...), parmi ceux-ci figure un exemplaire exceptionnel de 3.24m de circonférence. Erables sycomores (2.51m), planes (2.14m) et argentés (2.59m), tilleuls (1.3m), platanes (3.33m, 3.03m, 2.87m...) et deux hêtres des bois monumentaux (3.28 et 2.27m) complètent ce double alignement.
Dispersés dans l'ancienne cour de récréation, on signalera aussi la présence d'un hêtre des bois de 3.35m de circonférence, de plusieurs érables sycomores, d'un châtaignier, d'un érable argenté, de tilleuls, de marronniers dont le plus gros présente une circonférence de 2.85m et d'un platane de 2.87m.

Le sous-bois, au niveau de la drève, est colonisé par un semi naturel d'érables sycomores, d'aubépines, sureaux et de marronniers mélangé avec des plantations plus exotiques mais tout aussi décoratives comme l'aucuba ou le troènes. La strate herbacée offre refuge à de nombreuses podagraires (herbes aux goutteux) et à une intéressante population de campanules gantelées.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt artistique, esthétique, historique et scientifique :

Justifiant l'intérêt historique, le complexe scolaire actuel est édifié en 1899 par l'architecte L. De Rycker et servira initialement d'Ecole Centrale Technique ou ancien Institut Dupuich.
Avant la construction du bâtiment de 1899, cet institut était installé 123-125 avenue Brugmann. Il est d'ailleurs fort probable qu'une partie du site appartenant actuellement à l'Ecole de Berkendael, est antérieur à la construction du complexe scolaire. En 1913, l'Ecole Normale Primaire de l'Etat s'installe dans le complexe construit par L. De Rycker. Cette école trouve son origine en 1851 avec la section des demoiselles de l'ancienne école primaire supérieure c'est-à-dire un des premiers établissements pour la formation d'aspirantes institutrices du Brabant.
Les sections normale gardienne (1921) et normale moyenne (1926) ainsi que le degré secondaire supérieur (1962) sont ajoutées.
L'Ecole de Berkendael se distingue particulièrement par son style éclectique d'inspiration byzantine et son volume imposant. Les façades combinent des briques polychromes, de la pierre bleue, des bandeaux cimentés et des linteaux métalliques.
Aux intérêts artistique et historique décrits ci-dessus s'ajoutent les intérêts esthétique et scientifique.
L'intérêt scientifique est dû à la présence de nombreux arbres remarquables. A noter la présence de deux hêtres, de marronniers et de platanes exceptionnels.
L'intérêt esthétique est dû à la présence d'une drève remarquable ainsi que plusieurs massifs boisés qui constituent des éléments de grande valeur esthétique et paysagère.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 26 -03- 1998

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Charles PICQUE.

Copie certifiée conforme

NADINE SOUGNÉ
CHANCELLERIE

V.9511

BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT INSCHRIJVING OP DE BEWAARLIJST ALS MONUMENT VAN DE GEVELS EN BEDAKING VAN BEPAALDE GEBOUWEN VAN DE « ECOLE NORMALE DE BERKENDAEL » EN ALS LANDSCHAP VAN BEPAALDE DELEN VAN DE TUIN VAN DEZE SCHOOL GELEGEN BERKENDAALSTRAAT 70-72 TE VORST.

Kadastrale gegevens : 3de afdeling, sectie B, 1ste blad, perceel nr 91 S.

Beknopte beschrijving :

Dit gebouw in eclectische stijl in T-vorm werd opgetrokken in 1899 door L. De Rycker.
Het omvat een vleugel als voorgevel bestaande uit vier bouwlagen met souterrain, een vierkante toren bestaande uit vijf bouwlagen, waarboven een leien koepel, en een tweede vleugel, loodrecht op de eerste, gebouwd naar hetzelfde model.
De gevels zijn in rode baksteen, afgewisseld door banden in cement, in arduin en in veelkleurige baksteen (volgens dambordmotief of in de vorm van een Sint-Andreaskruis). Het bovenste gedeelte van de toren draagt een timpaan versierd met een slecht bewaarde sgraffitovoorstelling en met blinde wapenschilden.
Een portaal in kalkomlijsting onder rondbooglatei verleent toegang tot het gebouw. De traveeën van de verschillende gevels zijn ingeschreven in nissen en worden verlicht door hoge rechthoekige vensters met metalen lateien.
Hoektorens bekronen de hoeken van de hoofdvleugel. Oorspronkelijk droegen ze decoratieve klokkenhuizen naar Oosterse stijl.
De lage vleugel rechts, aan de straatzijde, dateert van 1902. Hij is gescheiden van het hoofdgebouw door een moderne garage die uitkomt op een recent opgetrokken turnzaal.
In de loop van de tweede helft van de XXste eeuw werden meerdere paviljoenen aangelegd in de tuin en werden er herenhuizen van de Brugmannlaan in gebruik genomen.
In 1993 werd het Koninklijk Atheneum van Berkendaal definitief gesloten.
Het terrein bevat op een relatief beperkte oppervlakte een interessante verzameling bomen. Men bemerkt hier meerdere beuken (Fagus sylvatica), waarvan de omvangrijkste exemplaren respectievelijk een cirkelomtrek van 3.35 m en 3.28 m hebben.
Ondanks de verschillende wijzigingen door de bouw van "voorlopige" paviljoenen, kan men nog een aantal elementen van de oorspronkelijke aanleg terugvinden. De aanwezigheid van verschillende honderdjarige bomen maakt het aldus mogelijk om een eerste aanleg in het midden van de XIXde eeuw te dateren, tijdens dezelfde periode als de bouw van de Berkendaal school. Langs de achterkant van de tuinen van de aan de Brugmannlaan gelegen gebouwen, bevindt zich eveneens een merkwaardige dreef. Deze bestaat hoofdzakelijk uit statige wilde kastanjebomen (3.24 m, 2.92 m, 2.85 m, 2.42 m, 2.38 m, 2.14 m,...), waaronder een uitzonderlijk exemplaar met een cirkelomtrek van 3.24 m. Gewone esdoorns (2.51 m), Noorse esdoorns (2.14 m) en Zilveresdoorns (2.59 m), linden (1.3 m) platanen (3.33 m, 3.03 m, 2.87 m,...) en twee monumentale beuken (3.28 m en 2.27 m) vervolledigen deze dubbele bomenrij.
Verspreid over de oude speelplaats, vermelden we eveneens een beuk met een omtrek van 3.35 m, meerdere gewone esdoorns, een tamme kastanjeboom, een zilveren esdoorn, linden, wilde kastanjebomen, waarvan de grootste een omtrek heeft van 2.85 m en een plataan met een omtrek van 2.87 m.

Ter hoogte van de dreef bestaat het onderhout uit een semi-inheemse beplanting zoals gewone esdoorns, meidoorns, vlierbomen en wilde kastanjebomen gemengd met een meer exotische, maar evenzeer decoratieve begroeiing zoals de aucuba of de liguster. De graslaag bestaat uit dicht begroeid zevenblad en een interessante aanwezigheid van ruigklokjes.

Waarde van het goed volgens de maatstaven bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed :

Artistieke, esthetische, historische en wetenschappelijke waarde :

Het huidige scholencomplex werd gebouwd in 1899 volgens plannen van architect L. De Rycker en zou oorspronkelijk in gebruik genomen worden door de « Ecole Centrale Technique », het voormalige « Institut Dupuich », wat haar historische waarde dan ook verklaart.
Vóór de bouw van de school in 1899, was het instituut in een pand aan de Brugmannlaan 123-125 gehuisvest. Het is overigens zeer waarschijnlijk dat een deel van het terrein dat tegenwoordig aan de school van Berkendaal behoort, ouder is dan het complex zelf. In 1913 vestigde de « Ecole Normale Primaire de l'Etat » zich in het door L. De Rycker ontworpen gebouw. Deze school gaat terug tot 1851 toen ze een afdeling voor juffrouwen van de voormalige hogeschool voor lager onderwijs vormde, met andere woorden één van de eerste instellingen voor de vorming van toekomstige onderwijzeressen in Brabant.
Nadien werden hieraan de afdelingen kleuter (1921)- en middelbaar (1926) onderwijs toegevoegd, evenals de graad hoger secundair (1962).
De school van Berkendaal onderscheidt zich meer in het bijzonder door haar eclectische stijl van Byzantijnse inspiratie en haar imposante omvang. De gevels combineren polychrome baksteen, arduin, gecementeerde banden en metalen lateien.
Naast deze artistieke en historische waarden, bevat het complex ook een esthetische en wetenschappelijke waarde. Zijn wetenschappelijke waarde ligt in de aanwezigheid van talrijke opmerkelijke bomen, waaronder twee beuken en uitzonderlijke wilde kastanjebomen en platanen.
De esthetische waarde heeft de school te danken aan de aanwezigheid van een opmerkelijke dreef evenals van verschillende boompartijen die een grote esthetische en landschappelijke waarde aan het geheel verlenen.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 26 -03- 1998

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

VOOR EENSLUIDEND VERKLAARD AFSCHRIFT
NADINE BOUGNE
KANSELARIJ

V.9511

ANNEXE II A L' ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE INSCRIVANT SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME MONUMENT LES FACADES ET TOITURES DE CERTAINS BATIMENTS DE L'ECOLE NORMALE DE BERKENDAEL ET COMME SITE CERTAINES PARTIES DU JARDIN DE CETTE ECOLE SISE RUE BERKENDAEL 70-72 A FOREST.

BIJLAGE II BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT INSCHRIJVING OP DE BEWAARLIJST ALS MONUMENT VAN DE GEVELS EN BEDAKING VAN BEPAALDE GEBOUWEN VAN DE « ECOLE NORMALE DE BERKENDAEL » EN ALS LANDSCHAP VAN BEPAALDE DELEN VAN DE TUIN VAN DE SCHOOL GELEGEN BERKENDAALSTRAAT 70-72 TE VORST.

DELIMITATION DU SITE

AFBAKENING VAN HET GEHEEL

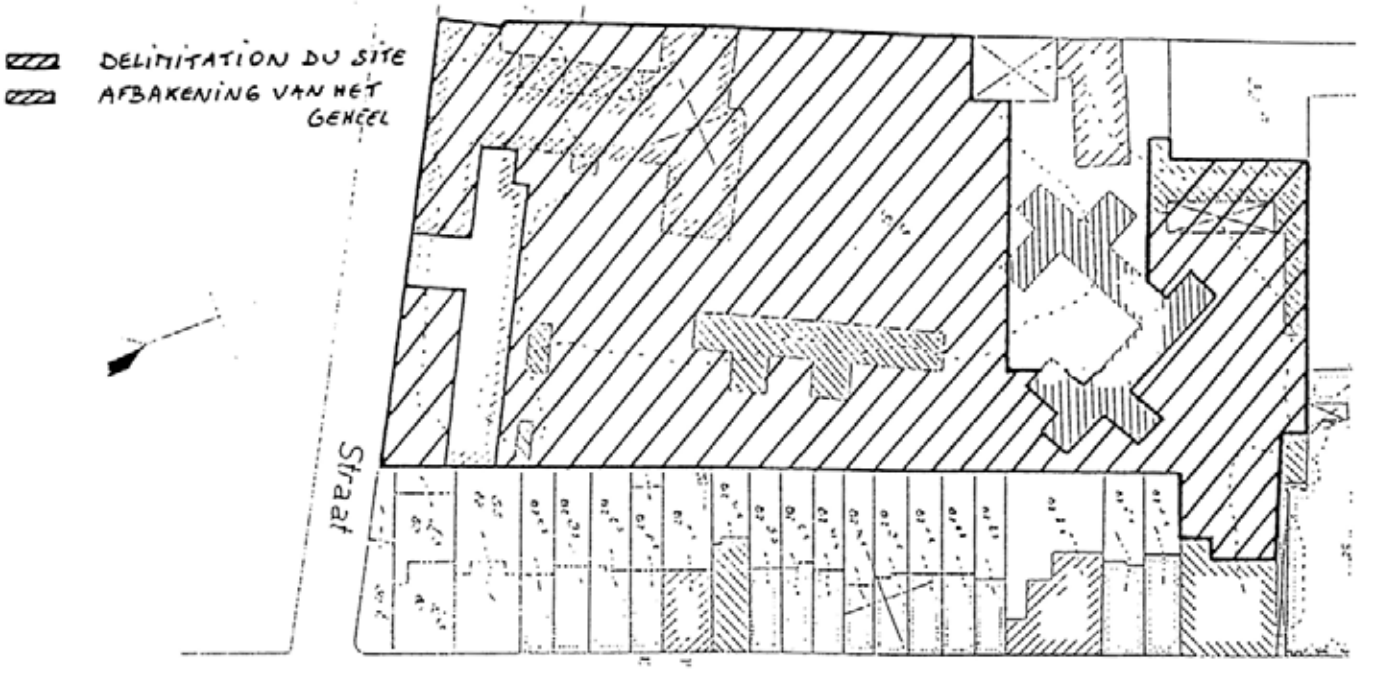

Vu pour être annexé à l'arrêté du ,

26 -03- 1998

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van ,

26 -03- 1998

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Terwerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Copie certifiée conforme Voor eensluidend verklaard afschrift

Charles PICQUE

Nadine SOUGNÉ

V.9511

GRBC - Chancellerie BHR - Kanselarij